

(l.) de traditionele Joodse mezoza op de deurpost en blies daarna op de ramshoorn. Commissaris van de Koning in Zuid-Holland Jaap Smit onthulde het ambassadorschild en sprak de ambassadeur toe. beeld Ambassade van Israël

Gecrashte heli deels in Venezuela geborgen

Redactie binnenland

DEN HAAG. De NH90-helikopter van de marine die medio juli bij Aruba in zee crashte, is deels in de territoriale wateren van Venezuela geborgen.

Het schip met wrakstukken is in de haven van Willemstad op Curaçao aangekomen. De maritieme gevechtshelikopter stortte op 19 juli in zee na een patrouillevlucht. Daarbij kwamen twee bemanningsleden om, twee anderen konden worden gered. De oorzaak is nog niet bekend, maar een technisch of mechanisch mankement lijkt onwaarschijnlijk, bleek uit eerste onderzoek.

De NH90 bleef na de crash drijven op grote opblaasbare ballen die automatisch worden opgeblazen als het toestel water raakt. Ongeveer een dag later zonk het toestel alsnog bij harde wind en ruwe zee. Defensie vreesde in eerste instantie de helikopter niet meer te kunnen bergen omdat de zee ter plekke kilometers diep is.

Het toestel bleek in grofweg twee stukken te zijn gebroken. Het staartstuk werd op ongeveer 12 kilometer uit de kust van Aruba gevonden. De romp is zo'n 100 kilometer verderop gevonden in de territoriale wateren van Venezuela. De berging is met de autoriteiten in Venezuela besproken.

Slechts 2 van de 77 generaals zijn vrouw

Riekelt Pasterkamp

De krijgsmacht telt te weinig vrouwelijke generaals. De organisatie is daar niet op ingericht. Die kritiek klinkt in het boek "Vrouwen in de frontlinie" dat donderdag werd overhandigd aan minister Ank Bijleveld van Defensie.

In het boek van Johan Kroes vertellen vrouwelijke militairen over het werken binnen een mannenbolwerk. „De percentages vrouwen bij de landmacht zijn nog belachelijk laag, zeker in topposities”, zegt kolonel Henny Snellen, militair adviseur van Nederland bij de Verenigde Naties in New York. „De benoemingscommissies zijn al twintig jaar op de goede vrouwen aan het wachten, terwijl die er al lang zijn.”

Van de 77 generaals die de Nederlandse krijgsmacht op dit moment telt, zijn er 2 vrouwelijk. Dat is nog geen 3 procent. Het totale aandeel vrouwen in legeruniform is iets meer dan 10 procent. „Als organisatie weten we nog niet zo goed hoe we het zo moeten inrichten dat ambitieuze vrouwen de mogelijkheid krijgen zich te ontplooien, net als ambitieuze mannen”, aldus commodore bd. Madelein Spit, de eerste vrouwelijke generaal bij de Koninklijke Luchtmacht.

Beroering

Volgens Spit moet je een rang verdienen „door allerlei projecten te doen, opleidingen te volgen en

chen, komen ze er ook niet.”

Defensiewoordvoester Sascha Louwhoff erkent desgevraagd dat er te weinig vrouwelijke generaals zijn. „We werken eraan om dit te veranderen, want diversiteit is een voorwaarde voor een succesvolle organisatie. Je moet dit wel vanuit het middenkader opbouwen, er moet een goede basis zijn.” Volgens Louwhoff zijn er 26 vrouwelijke kolonels, de rang net

Het lukt het leger niet om vrouwen aan te trekken. beeld ANP, Lex van Lieshout

onder die van generaal.

Sinds begin jaren negentig voert Defensie een actief beleid om meer vrouwen voor de krijgsmacht te werven en te behouden. Zwangerschapsregelingen, recht op herintreding en kinderopvang moeten daar aan bijdragen.

De krijgsmacht zou meer gebruik moeten maken van typisch vrouwelijke eigenschappen, zegt luitenant-kolonel bd. Annelies Wijkmans, de eerste vrouwelijke compagniescommandant ooit. „Vrouwen werken vaak nauwkeurig, kunnen goed luisteren en communiceren en hebben vaak veel taalgevoel.”

Rebel

Op de cover van het boek staat luitenant-kolonel Gwenda Nielen. Volgens haar staat „ons systeem”, dat gericht is op uniformiteit, integratie in de weg. „Het normbeeld van officieren bij de landmacht is dat je taakgericht, extravert, niet te kritisch en conformistisch bent. Maar ik ben juist een loyale rebel en voor die kant was nooit ruimte. Tot mijn chef tegen mij zei: We hebben mensen met lef nodig.”

De auteur van het boek, Johan Kroes, werkte onder meer als speechschrijver voor de eerste vrouwelijke minister van Defensie, Jeanine Hennis-Plasschaert. Dat bracht hem op het spoor van de geschiedenis van vrouwen bij de Nederlandse krijgsmacht.

Vrouwen in de frontlinie, Johan Kroes; Lux Uitgeverij; 240 blz.; € 21,95

eigen integriteitsregels

document kan de commissie ook voorstellen doen voor sancties. Is het Kamerlid het met het rapport oneens, dan kan hij of zij in beroep gaan. Niet bij de rechter, voor alle duidelijkheid, er wordt dan een tijdelijk beroepscollege opgetuigd, eveneens op voordracht van het presidium, dat een eindoordeel moet vellen. Tot die tijd wordt de openbaarmaking van het rapport uitgesteld.

Welke sancties kan het college voorstellen?

Een Kamerlid kan een aanwijzing krijgen, bijvoorbeeld om een bepaalde nevenactiviteit alsnog te registreren. Een volgende stap is een publiekelijke, schriftelijke berisping door het presidium. De meest vergaande sanctie betreft een schorsing. Een Kamerlid kan dan voor ten hoogste een maand worden uitgesloten van bijvoorbeeld vergaderingen of werkbezoeken. Voor vergaderingen waarin wordt gestemd kan een Kamerlid overigens niet worden geschorst.

Wie bepaalt of de sanctie wordt opgelegd?

Dat is uiteindelijk de Kamer zelf. Of die besluitvorming openbaar is, is nog onduidelijk. Vast staat al wel dat de knoop wordt doorgemaakt, zonder voorafgaand debat. Het Kamerlid in kwestie heeft, anders dan ten aanzien van het collegerapport van bevindingen, geen mogelijkheid om tegen het sanctiebesluit in beroep te gaan.

Is het Kamerdebat over de nieuwe integriteitsregels een formaliteit?

Nee, in elk geval VVD en SGP vinden de voorstellen een stap te ver gaan. Daarom hebben de Kamerleden Van Gent (VVD) en Bisschop (SGP) twee aanpassingen voorgesteld. Zo willen zij dat de mogelijkheid om een klacht in te dienen voorbehouden blijft aan collega-Kamerleden, om te voorkomen dat politici vanwege hun standpunten het mikpunt worden van ontevreden burgers. Het kunnen schorsen van Kamerleden vinden zij verder behoorlijk wringen met de Grondwet. Deze sanctie willen zij schrappen. Een berisping als hoogste straf volstaat volgens hen.

Hoeveel steun de twee hebben, blijkt waarschijnlijk pas na Prinsjesdag.

SGP-Kamerlid Roelof Bisschop. beeld ANP, Remko de Waal